

ПЛАТФОРМА VII
РОЛЬ ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ У
ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

УДК 336.71:330.354(477)

Омеленчук В.А.
аспірант, ДТЕУ

РОЛЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У ФІНАНСУВАННІ ПІСЛЯВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Післявоєнна відбудова економіки потребує значних фінансових ресурсів та ефективних механізмів їх розподілу. Банківська система відіграє ключову роль у цьому процесі, забезпечуючи акумуляцію капіталу, кредитування реального сектору та трансформацію заощаджень у інвестиції [1]. Світовий досвід показує, що країни з розвиненою банківською інфраструктурою демонструють вищі темпи відновлення після конфліктів: Німеччина після Другої світової війни, Хорватія та Боснія і Герцеговина після Балканських війн 1990-х років [2]. Для України, яка стикається з масштабними руйнуваннями інфраструктури та необхідністю модернізації економіки, розуміння ролі банківського сектору у фінансуванні відбудови є критично важливим.

Міжнародний досвід демонструє різні моделі участі банків у післявоєнній відбудові. План Маршалла після 1945 року покладався на банківську систему для розподілу американської допомоги, що сприяло швидкому відновленню економік Західної Європи [3]. Німецькі банки, зокрема Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW), створений у 1948 році, забезпечили довгострокове фінансування реконструкції промисловості та житлового сектору [4]. Японія після 1945 року використовувала Development Bank of Japan для цільового кредитування пріоритетних галузей, досягнувши економічного дива 1950-1970-х років [5]. Більш сучасний приклад

Хорватії показує, що консолідація банківської системи та залучення іноземного капіталу прискорили післявоєнне відновлення у 2000-х роках [6].

Банківська система використовує різноманітні інструменти фінансування відбудови. Пряме кредитування бізнесу та населення залишається основним механізмом, проте у післявоєнних умовах звичайні комерційні позики часто недоступні через високі ризики. Тому набувають значення спеціалізовані програми: пільгові кредити з державними гарантіями, інвестиційні позики з міжнародною підтримкою, синдиковане кредитування великих проєктів [7]. Світовий банк підкреслює важливість державних банків розвитку, які можуть працювати у сегментах з недостатнім комерційним фінансуванням [8]. Європейський банк реконструкції та розвитку активно використовує механізми часткового кредитного ризику, коли міжнародні фінансові інституції беруть на себе частину ризику місцевих банків [9].

Важливим елементом є секторальний розподіл фінансування. Дослідження післявоєнної відбудови на Балканах показали, що найефективнішими були банківські програми, спрямовані на малий та середній бізнес, який швидко створює робочі місця. Житлове кредитування під державні гарантії також демонструвало високу ефективність у Боснії та Герцеговині у 2000-2010 роках [10]. Водночас, фінансування великих інфраструктурних проєктів вимагає участі спеціалізованих інститутів розвитку та міжнародних донорів через тривалість окупності та високі первинні інвестиції.

Центральний банк виконує координуючу роль у процесі відбудови. Національний банк України має забезпечити монетарну стабільність, адже інфляція після конфліктів може знецінити банківські кредити та заощадження населення. Досвід країн Центральної та Східної Європи 1990-х років показує, що жорстка монетарна політика у поєднанні з цільовими програмами рефінансування для пріоритетних секторів дозволяє збалансувати стабільність і зростання. Регуляторна політика має бути гнучкою: тимчасове послаблення деяких пруденційних норм

може стимулювати кредитування, але не повинно загрожувати стабільності системи.

Банківська система України станом на 2024 рік демонструє відносну стабільність з коефіцієнтом адекватності капіталу 20,4%, що перевищує мінімальні вимоги. Проте обсяг кредитування реального сектору залишається низьким через високі ризики та обмежену ресурсну базу банків. Експерти підкреслюють необхідність створення спеціалізованого банку відбудови або трансформації існуючих державних банків у інститути розвитку.

Ключові виклики для української банківської системи включають відновлення довіри населення до банків, залучення міжнародного капіталу, створення механізмів гарантування кредитів та розбудову філіальної мережі на звільнених територіях. Міжнародні фінансові інституції пропонують різні моделі підтримки: програма ЄІБ передбачає надання кредитних ліній українським банкам під гарантії ЄС, ЄБРР фокусується на підтримці приватного сектору, Світовий банк надає технічну допомогу для розбудови інституційної спроможності.

Важливим аспектом є координація між різними джерелами фінансування. Банківська система має інтегрувати міжнародну допомогу, бюджетні кошти, приватні інвестиції та власні ресурси. Досвід Боснії і Герцеговини показав, що відсутність координації призводить до дублювання зусиль та неефективного використання ресурсів. Рекомендується створення єдиної платформи, яка об'єднає інформацію про доступні програми фінансування та забезпечить прозорий розподіл коштів.

Цифрова трансформація банківського сектору може стати каталізатором прискореної відбудови. Впровадження цифрових платформ кредитування, використання великих даних для оцінки кредитоспроможності та розвиток безготівкових розрахунків знижують операційні витрати та підвищують доступність фінансових послуг. Естонія після відновлення незалежності у 1991 році

активно використовувала цифровізацію фінансового сектору, що сприяло економічному зростанню.

Роль банківської системи у фінансуванні післявоєнної відбудови не обмежується лише кредитуванням. Банки виступають як фінансові посередники між міжнародними донорами та кінцевими бенефіціарами, забезпечують платіжну інфраструктуру, акумулюють заощадження та здійснюють валютні операції. Ефективна банківська система створює мультиплікативний ефект: кожна гривня банківського кредиту генерує додаткову економічну активність через ланцюги постачання та споживчий попит.

Отже, банківська система є центральним елементом фінансування післявоєнної відбудови України. Міжнародний досвід Німеччини, Японії та країн Балкан демонструє, що успішна відбудова вимагає стабільної банківської системи, спеціалізованих інститутів розвитку, державних гарантій та активної участі міжнародних фінансових організацій. Для України критично важливо зберегти стабільність банківського сектору, створити ефективні механізми кредитного гарантування, залучити міжнародний капітал та забезпечити координацію між різними джерелами фінансування. Прогнозовані потреби у 400-750 мільярдів доларів значно перевищують можливості національної банківської системи, що робить міжнародне партнерство абсолютно необхідним. Цифрова трансформація та інноваційні фінансові інструменти можуть прискорити процес відбудови, створюючи основу для сталого економічного зростання у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Levine R. (2005). Finance and growth: Theory and evidence. In: Handbook of Economic Growth. Elsevier. P. 865-934.
2. Bartlett W., Monastiriotis V. (2010). South Eastern Europe after the Economic Crisis: A New Dawn or Back to Business as Usual? LSEE Papers on South Eastern Europe. London School of Economics.

3. Eichengreen B., Uzan M. (1992). The Marshall Plan: Economic effects and implications for Eastern Europe and the former USSR. *Economic Policy*, 7(14), 14-75.
4. Gerschenkron A. (1962). *Economic Backwardness in Historical Perspective*. Harvard University Press.
5. Patrick H., Rosovsky H. (1976). *Asia's New Giant: How the Japanese Economy Works*. Brookings Institution.
6. Kraft E., Galac T. (2007). Deposit interest rates, asset risk and bank failure in Croatia. *Journal of Financial Stability*, 2(4), 312-336.
7. De la Torre A., Ize A. (2010). *Regulatory reform: Integrating paradigms*. World Bank Policy Research Working Paper No. 5229.
8. World Bank (2013). *Financing for Development Post-2015*. World Bank Group.
9. EBRD (2020). *Transition Report 2020-21: The State Strikes Back*. European Bank for Reconstruction and Development.
10. Šević Ž. (2002). *Banking Reform in South-East Europe*. Edward Elgar Publishing.

УДК 658.14/.17:330.332:330.354

Назім А. Р.

ОПП «Облік і аудит», 3 курс бакалаврат

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник: Круш В. В.

ст.в. кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПОСТВОЄННОГО ВІНОВЛЕННЯ

Із початком повномасштабної збройної агресії проблема фінансування повоєнного відновлення набула особливої актуальності. Воєнні дії спричинили масштабні руйнування, що суттєво обмежило можливості держави та бізнесу щодо формування інвестиційних ресурсів. Пошкодження промислових об'єктів,